

Attempt on urdu loose sheets.

سوال: لوک گیت، لوک گیت دیا قصماں تے اوں پارول پنجابی ثقافت دا اظہار۔

جوابے: ”لوک گیت“

”لوک گیت“ دا معنی اے ”لوکاں دے گیت“۔ ایہہ اوہناں خود رو پھلاں وانگوں پوندے نین جیہڑے مٹی دہی زرخیزی پاروں دھرتی دی لکھ دچوں آپ ہمارے پنکری پندے نین۔ فطرت دی گود دچوں پیل کے جوان پوندے نین تے فیر اپنے وٹن سوئے رنگ بخشنڈے نین۔

”لوک گیت“ دی ابتدا:-

ایہہ لوک گیت کسے اک شاعر دی تخلیق نئیں پوندے تے نہ ایہہ کسے دی شعوری کوشش دا نتیجہ پوندے نین۔ لوگ ایہہ اوہ جذب یا خیال پوندے نین جیہڑے بالان، زنانیاں تے گھبر وآن دے موہوں آپ ہمارے نکل کے موڑوں لفظاں دا روپ دھار لینڈے نین۔

لوک گیت دیاں قصماں:

غور نال مہلاں کون نال بٹہ لکھے سھے نال نال لوک گیتاں دی زبان وی بدلی دہندی اے کیوں جے ایہہ گیت سینہ بہ سینہ تے نسل در نسل سفر کردے نین ایس لئی جیہڑے لفظ نمرہ پوجا نڈے اوہ آپ گیتاں دچوں نکل جانڈے نین۔

کوٹھ ائے تھال پیا ماہی ساٹھوں دور گیا، آگ سینے وچ بال گیا

پنجاب دے مشہور لوک گیتاں دیاں مندرجہ ذیل قصماں نین۔

1- ماہیا 2- ڈھولا 3- لوری 4- ٹپ 5- دوہڑے

1- ماہیا — (پنجابی دامقبول گیت) اے اوں ول پنجابی ثقافت؛ ماہیا پنجابی لوک ادب دی اک انتہائی

من موہنی صفا اے۔ ایس صنف نے خالصتاً پنجاب دی دھرتی دی لکھ دچوں جنم لیا اے تے ایہہ صنف ہدیاں توں رائج اے، ایہہ پنجابیاں دی جنتی صنف اے

۱۔ ماہیا دا مڑھ : ماہیا چونکہ بھرہ فراق و تھوڑے تے وراگ دے مضمون
دا پرگہ اے اس لئی ~~اچا سکدا اے کہ ماہیڈے اے اس لئی جنم لیا~~
جوں ایہی پہلا "تھوڑا" بیا۔

۲۔ "ماہیا" بارے بکھاریاں ~~کی رائے~~ :- بقول احمد زبیر کاسمی
"ماہیا کا تاثر نیمہ گیر، موضوعات متنوع، آپنگ لے مثل، لہوز
حسن و عشق اور فلسفہ و نفسیات کے نکات کی تیز مندی شکیر پیر ماگوٹھ،
عالم اور اقبال جیسی ملتی ہے۔"
بقول ڈاکٹر احمد ~~اس قدر لکھی~~
"ماہیا عاشق اور ~~عشق کے مکالمے~~ کے طور پر لکھا جاتا ہے۔"

۳۔ ماہیا دی بنتر، فن تے ہنیت :
تغذیر بخاری نے ماہیا "فن تے بنتر" وچہ تین
تکال وچہ درج کیتا اے تے ایہہ فن تے مقرر کیتے بنتر
"دو ٹکروں میں بٹا ہوتا ہے۔ پہلا ٹکراے مضمون ہوتا
ہے اور دوسرے مہرے کے ہم کافیہ اور ہم ردیف الفاظ بیٹھن گرتے
ماہیا کی اصلی ~~لے~~ سے قطعی الگ ہو جاتا ہے۔
(۲) "ماہیا" دا عرقی وزن

و داوٹاں میں ماہیڈے ایں خاص عرقی وزن دسیا اے
فعلات فعا عین
فعلات فعا عین
فعلات فعا عین
اسطراں ماہیا دے تینوں مہرے ہم وزن ہوتے ہن۔

۴۔ ماہیڈے نال پنجابی ثقافت :
ماہیا پنجاب دے ہر قلعے وچ تقریباً وڈے
شوق نال گایا جاندا اے۔ ہر خاص طور تے بہلم، راولپنڈی، گجرات، گودھا
میالوالی تے جھنگ۔ ~~ہر قلعیاں اندرا ایہہ صنف بوہتی مقبول تے معروف اے~~
سے سونے دا گل ماہیا لوکان دیاں ~~ہر~~ اٹھیاں، ساڈا روزنا دل ماہیا

(الف) مایہا ہ صف نازک دامترجم: مایہا محبوب نون خطاب ایہہ گل یکی کردا

اے جو بلاوں والی یا بیکارن والی سستی زبانی اے

و حسن چڑھیا پہاڑ پچھے و سدری میں آج گئی ہا پر دیسی یار پچھے!

(ب) مایہا کوئل رنگ: مایہا کوئل احسا سیاں، ملوک کنفیاں، انمول جنڈیاں

سادھی بچھان تے پنجاب دی بھوری مٹی دے تشنخین دی سدت رنگی بیگھو اے۔

بقول ڈاکٹر اسلم رانا، دو پوری سنانی حیاتی دے دل دل کمرانی دے نیکو ڈے

افسانے تے حقیقتاں اپنی پوری سچائی نال ایسں صف اندر موجود نہیں۔

(ج) مایہا دامزہ پی رنگ:

ہنگے نہیں رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پچھے امت ساری اے

و سوترے تے لاری اے

اک دم یوسف دا سارا مہر بیاری اے

و آری تے آری اے

گلی وچہ بارعلیاہ اکھیں چڑھیا اسم اللہ

و چولی اے لال تالا

(د) سیراسی سماجی دے معاشی رنگ:

سندھ طاس معاہدے لئی مایہا دے رنگ ویکھو

و سکی کھیتاں وچہ رابا اے

و سیریاں دیس دیاں ہا پانی وچ مکھیاں اے

5- پنجابی زراعی رہتل دا عکاس

پنجاب دا بوہتا مسافر بینڈو اے۔ مایہا

ان پتہ گیر صف اے۔

مولیوں بھانوس نا بولوہ اکھیں بھر کے رنگ چھوڑو

و کنڈیاں کنڈ چھوڑو

کدوں دی اڈیک رکھان ہا جن تیراؤں دی

و کوئی برلی سداں دے

6- مگرگی گل -

مایہا لوک ٹھاری دی ایہہ ا جیہی صف اے جیہدے وچ

اظہار دی بھر پور قوت موجود اے۔ ایہہ دے وچ انسانی درد اے ہا دھرتی

دی مہنگ ہ ماحول رنگ برنگ خبر بیان دا کھلا راں اے دے عجالیاتی سیرودی

بقول سینیٹس شاعر لورکا

دو ایہہ بے نام سفر دو مہر عیاں وچ بندے دی حیاتی دا چھوڑے آندے نہیں۔

دوجی مشہور قصہ "ڈھولا"

دنیالی لوگ گیتیاں وچ "ڈھولا" توں جند جان دامقام حاصل اے۔

1۔ ڈھولے داماخذ۔

ہند ڈھولا کدوں تخلیق ہوئی ارسن بارے کوئی یگا ثبوت موجود نہیں
 سٹوں کجھ سیاتیاں زین مختلف آکاواں دیتیا زین۔
 (الف) ارسن دا تعلق ڈھول بادشاہ دے رومان نال اے
 (ب) ڈھولے دا لفظ ماروئے ڈھولا دی رومانوی داستان توں ماخذ اے۔
 (ج) ترکیج دھڑے دا حیاں۔ ~~ٹھول~~ پنجاب دا قدیم ساز اے ارسن لئی ڈھولا
 لوک ساز ڈھول وچوں نکلیا اے۔
 بقول پروفیسر شارب
 "ڈھولا بطور محبوب دنیالی رانی سلاحت اے لوگ گیت
 ڈھولا ایسے محبوب وائے ڈھولے توں ای بنیا اے۔"

2۔ ڈھولے دا فنی ویروا

(i) ڈھولے دی منتر:
 بقول احتر شمار:
 "ڈھولے وچ ادھ مہرے دی بجائے لوڑا مہرے ہوندا اے۔
 پہلے مہرے اکو چیمہ کافیاں واک ہونڈے زین تے ایسے لپے دو مہرے ہم وزن
 وی ہونڈے زین۔ ایسے دو یا تین مہرے ان دا ہوندا اے۔ ارسن توں زیادہ وی ہو سکدے۔"

(ii) ڈھولے دے مہرے (نقو):
 دو واں وچ ہنترے مضمون دے لئی نال وی
 فرق اے۔ ڈھولے لئی کوئی خاص ~~نقو~~ مقرر نہیں ہوندا جوں مانی لئی وزن
 مضمون ہوندا اے۔ عبدالغفور قریشی دے بقول:
 "ڈھولے اکثر دو مہرے توں لے کے کئی سطران وچ گائے جاندے زین۔"

3۔ "ڈھولے دیاں قصاں"

ایسے گھیرا بڑا موکلا اے۔

1۔ صوفیاں کرام

سید بلجہ شاہ دا کلام۔
 "ڈھولا آدمی بن آیا
 آہو آہے جیتا۔ آہے مارن دھاریا
 آہے صاف ~~کلام~~ بڑا آہے مل وکایا
 ڈھولا آدمی بن آیا"

۲۔ اسلامی رنگ - الف۔ اللہ نون کمران یاد پھینکان مینوں آسرس نین عموالیاک دے
ادہ کون مٹاؤنڈا جمپڑے لکھے نین روز میثاق دے
نی محمد پیارے کیتا جس بھارے چائے نین مخلوقات دے

۳۔ اس رنگی رنگ
میں اٹھان دے ڈھولا ڈلاہ تے
ڈروا بال رکھان خنگاہ تے

۴۔ کال تے نار دے ڈھولے
راٹے اعرفان آیتا اے ہاگ مقلدہ خانداون بندے

Highlight the examples so that they are dominant.

آکھ لڑھساں نال لکھو دے ہا مینوں بلک تے جوش سنگھا
بازی تے سوال سار دی اے ہ پارا لیتا اے کھڈ شطرنج دا
آکھ نئی ۱۳ اکھ ہ صر نین شوق شہادت دا اے
پیا اٹھنڈا اے نال لے کے علی شیر ملنگ دا

In this question, all the lok geets are to be discussed and their impacts.

۵۔ عوامی داستان
سنی سسی سنگ پیارے یار دے اہر چاری اٹھی اے
کولے نال دیاں سسیاں تے کولے ادہ آدم جام گیا

مکدی گل :-
ڈھولے عوامی جذبیاں دے امین تے احساسان دے ترجمان
نین اللہ ڈھولے پنجابی ادب دا ہک نہ مرکب تے نہ مرٹن
آلا خزانہ نین جمپڑے آئے پنجاب نون ڈاڈھا جان اے۔
تقول سرفیسر سمیع اللہ قریشی!

ڈھولا اصل وچ بندے دے دکھان حاویروا اے
سینورا اے۔